

7249 LLEI ORGÀNICA 3/1984, de 26 de març, reguladora de la iniciativa legislativa popular. («BOE» 74, de 27-3-1984.)

JUAN CARLOS I,

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.

Sapiguen: que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono.

PREÀMBUL

La Constitució conforma el règim polític espanyol com una monarquia parlamentària i, per consegüent, com una democràcia representativa. La participació popular en el Govern de l'Estat i en la gestió de la cosa pública es canalitza bàsicament, per tant, a través de l'elecció de representants populars en els òrgans de govern, que assoleix la màxima expressió a les eleccions legislatives, en què el poble designa els seus representants a les Corts Generals.

Això no és un obstacle perquè, seguint la tendència dels estats democràtics més moderns, la Constitució es proposi, com assenyalava el número 2 de l'article 9è, intensificar la participació dels ciutadans i dels grups en la vida pública. La norma fonamental articula, per a això, diverses formes de participació directa dels ciutadans, com, per exemple, la participació en l'Administració de justícia, en l'Administració pública o en la gestió dels centres docents sostinguts amb fons públics.

En aquesta mateixa línia, la Constitució preveu, també, la participació directa dels ciutadans en el procés de producció normativa, i configurar el poble, mitjançant la presentació de 500.000 signatures, com a subjecte de la iniciativa legislativa. Aquest reconeixement constitucional de la iniciativa legislativa popular permet, d'una banda, instrumentar la participació directa del titular de la sobirania en la tasca d'elaboració de les normes que regeixen la vida dels ciutadans, i possibilita, d'altra banda, l'obertura de vies per proposar al poder legislatiu l'aprovació de normes la necessitat de les quals és àmpliament sentida per l'electorat, però que, no obstant això, no trobin ressò en les formacions polítiques amb representació parlamentària.

La regulació constitucional de la iniciativa legislativa popular recull, així mateix, les limitacions pròpies d'aquest institut, derivades dels ensenyaments històrics, que demostren la facilitat amb què el recurs al pronunciament popular directe pot servir de via fàcil per a manipulacions demagògiques o, fins i tot, per intentar legitimar amb un suposat consens popular el que no és en substància sinó l'antidemocràtica imposició de la voluntat d'una minoria. Per això la Constitució, a més d'excloure de la iniciativa popular camps normatius particularment delicats, encarrega al legislatiu la missió de regular, mitjançant una llei orgànica, la forma concreta de l'exercici de la iniciativa popular. Era necessari, doncs, respondre al mandat constitucional i procedir a l'elaboració de la Llei orgànica reguladora de la iniciativa legislativa popular.

La Llei orgànica intenta recollir amb la màxima fidelitat i senzillesa el mandat constitucional, i regula l'exercici de la iniciativa de tal manera que, respectant al màxim el paper institucional dels partits polítics com a òrgans de manifestació de la voluntat popular i instruments fonamentals de la participació política, es canalitzi l'exercici de la iniciativa amb les màximes garanties. Així, queden excloses de la iniciativa legislativa

popular no solament les matèries que ho estan expressament per obra de l'article 87.3 de la Constitució, sinó també aquelles altres la iniciativa reguladora de les quals reserva la norma fonamental a òrgans concrets de l'Estat.

La posada en marxa del procediment exigeix, per tal d'evitar eventuais vaguetats, dispersions o contradiccions internes, la presentació d'un text articulat dotat d'unitat substantiva, text que l'ha de presentar una comissió promotora. S'estableix, amb la finalitat d'evitar despeses i esforços inútils, un examen d'admissibilitat del text, que és a càrrec de la Mesa del Congrés, contra la decisió del qual sobre això la Comissió Promotora pot interposar un recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional. D'aquesta manera, s'assegura, abans que es faci cap despesa o esforç, la certesa plena que el text té les necessàries pulcritud tècnica i adequació a la Constitució. Per això els paràmetres de judici d'admissibilitat són, a més de la ja esmentada unitat substantiva del text articulat i de la lògica adequació de la matèria objecte de la iniciativa a les prescripcions constitucionals, la no-existència d'un projecte o proposició de llei en tramitació parlamentària o d'un mandat legislatiu en vigor; el primer, perquè faria inútil la iniciativa; el segon, perquè, a més de donar-s'hi la mateixa inutilitat, suposaria la juxtaposició de la iniciativa al mandat conferit a l'executiu pels representants populars.

Una vegada admesa la proposició, s'inicia el procediment de la recollida de les 500.000 signatures constitucionalment exigides, per a la qual cosa s'estableix un termini màxim de sis mesos, ja que és evident la inconveniència que el procés quedi obert amb caràcter indefinit. La garantia de la regularitat del procediment de recollida de les signatures s'encarrega a la Junta Electoral Central, auxiliada per les juntes provincials. Això es deu a la relativa similitud entre el procés electoral i el de recollida de signatures i el seu còmput, així com a la infraestructura, que abraça la totalitat del territori espanyol, de què disposen les juntes electorals. La inscripció del signant en el cens electoral, que s'ha de demostrar adjuntant-hi un certificat d'aquesta, obeeix, igualment, a les mateixes raons que es donen en el procés electoral, com, per exemple, acreditar la capacitat del signant i evitar una eventual multiplicitat de signatures per un mateix ciutadà. Als signants, per la seva part, se'ls assegura el coneixement del text al qual donen suport mitjançant l'obligació que aquest s'incorpori als plecs de signatures, que són segellats i numerats per la Junta Electoral Central. En fi, el mecanisme d'autenticació de les signatures es facilita considerablement i permet a la Comissió Promotora que afegeixi, als que habitualment donen la fe pública, uns fedataris especials que poden, amb total llibertat de moviment, dedicar-se en exclusiva a la tasca d'autenticació.

Un cop recollides les signatures exigides, s'inicia la tramitació parlamentària. Sobre això, cal assenyalar que el decaïment dels treballs parlamentaris en curs que és resultat de la dissolució de les cambres pot no afectar, per raons òbvies, la iniciativa popular ja en tramitació parlamentària, encara que és possible reiniciar-la si les cambres ho acorden.

Finalment, s'estableix una compensació estatal per les despeses realitzades, sempre que s'assoleixi el nombre de signatures exigides perquè prosperi la iniciativa. Es pretén evitar amb això que sigui oneroso l'exercici d'una forma de participació en la vida pública reconeguda a la Constitució.

Article primer. Objecte d'aquesta Llei orgànica.

Els ciutadans espanyols majors d'edat que estiguin inscrits en el cens electoral poden exercir la iniciativa

legislativa que preveu l'article 87.3 de la Constitució, d'acord amb el que disposa aquesta Llei orgànica.

Article segon. Matèries excloses de la iniciativa legislativa popular.

Estan excloses de la iniciativa legislativa popular les matèries següents:

1. Les que, segons la Constitució, són pròpies de lleis orgàniques
2. Les de naturalesa tributària.
3. Les de caràcter internacional.
4. Les referents a la prerrogativa de gràcia.
5. Les esmentades als articles 131 i 134.1 de la Constitució.

Article tercer. Requisits de la iniciativa popular.

1. La iniciativa popular s'exerceix mitjançant la presentació de proposicions de llei subscrietes per les signatures d'almenys 500.000 electors autenticades en la forma que determina aquesta Llei.

2. L'escrit de presentació ha de contenir:

- a) El text articulat de la proposició de llei, precedit d'una exposició de motius.
- b) Un document en què es detallin les raons que aconsellen, segons el parer dels signants, la tramitació i aprovació per les cambres de la proposició de llei.
- c) La relació dels membres que componen la Comissió Promotora de la iniciativa, amb expressió de les dades personals de tots ells.

Article quart. Iniciació del procediment.

El procediment s'inicia mitjançant la presentació davant la Mesa del Congrés dels Diputats, a través de la seva Secretaria General, de la documentació exigida a l'article anterior. Si la iniciativa es presenta fora dels períodes de sessió parlamentària, els terminis es comencen a computar en el període següent a la presentació de la documentació esmentada.

Article cinquè. Tràmit d'admissió de la iniciativa.

1. La Mesa del Congrés dels Diputats ha d'examinar la documentació remesa i s'ha de pronunciar en el termini de quinze dies sobre la seva admissibilitat.

2. Són causes d'inadmissió de la proposició:

- a) Que tingui per objecte alguna de les matèries excloses de la iniciativa popular per l'article 2n.
- b) Que no s'hagin complert els requisits de l'article 3r. No obstant això, si es tracta d'un defecte esmenable, la Mesa del Congrés dels Diputats ho ha de comunicar a la Comissió Promotora perquè procedeixi, si s'escau, a l'esmena en el termini d'un mes.
- c) El fet que el text de la proposició versí sobre matèries diverses mancades d'homogeneïtat entre si.
- d) L'existència prèvia al Congrés o al Senat d'un projecte o d'una proposició de llei que versí sobre el mateix objecte de la iniciativa popular i que estigui, quan aquesta es presenta, en el tràmit d'esmenes o en un altre de més avançat.
- e) El fet que sigui una reproducció d'una altra iniciativa popular de contingut igual o substancialment equivalent presentada durant la legislatura en curs.
- f) L'existència prèvia d'una proposició no de llei aprovada per una cambra que versí sobre la matèria objecte de la iniciativa popular.

3. La resolució de la Mesa de la Cambra s'ha de notificar a la Comissió Promotora i s'ha de publicar d'acord amb el que a aquest efecte disposi el Reglament del Congrés dels Diputats.

Article sisè. Empara davant el Tribunal Constitucional.

1. Contra la decisió de la Mesa del Congrés de no admetre la proposició de llei, la Comissió Promotora pot interposar davant el Tribunal Constitucional un recurs d'empara, que es tramita de conformitat amb el que preveu el títol III de la Llei orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional.

2. Si el Tribunal decideix que la proposició no incorre en alguna de les causes d'inadmissió que preveu l'apartat 2 de l'article 5è, el procediment segueix el seu curs.

3. Si el Tribunal decideix que la irregularitat afecta determinats preceptes de la proposició, la Mesa del Congrés ho ha de comunicar als promotors, a fi que aquests manifestin si volen retirar la iniciativa o mantenir-la una vegada hi hagin efectuat les modificacions corresponents.

Article setè. Iniciació del procediment de recollida de signatures i termini per a aquesta.

1. Admesa la proposició, la Mesa del Congrés ho ha de comunicar a la Junta Electoral Central, que ha de garantir la regularitat del procediment de recollida de signatures.

2. La Junta Electoral Central ha de notificar a la Comissió Promotora l'admissió de la proposició, per tal que procedeixi a la recollida de les signatures requerides.

3. El procediment de recollida de signatures finalitza amb el lliurament a les juntes electorals provincials de les signatures recollides, en el termini de sis mesos a comptar de la notificació a què es refereix l'apartat anterior. Aquest termini es pot prorrogar tres mesos quan es doni una causa major apreciada per la Mesa del Congrés. Exhaurit el termini sense que s'hagi fet el lliurament de les signatures recollides, la iniciativa caduca.

Article vuitè. Plecs per a la recollida de signatures.

1. Rebuda la notificació d'admissió de la proposició, la Comissió Promotora ha de presentar davant la Junta Electoral Central, en paper d'ofici, els plecs necessaris per a la recollida de signatures. Aquests plecs han de reproduir el text íntegre de la proposició.

2. Si el text de la proposició supera en extensió les tres cares de cada plec, s'ha d'adjuntar en plecs a part, que s'han d'unir al destinat a recollir les signatures, de manera que no puguin ser separats, i s'han de segellar i numerar, d'acord amb el que disposa l'apartat següent.

3. Un cop la Junta Electoral Central ha rebut els plecs, aquesta, dins les quaranta-vuit hores següents, els ha de segellar, numerar i tornar a la Comissió Promotora.

Article novè. Autenticació de les signatures.

1. Al costat de la signatura de l'elector se n'ha d'indicar el nom i cognoms, número del document nacional d'identitat i municipi en les llistes electorals del qual estigui inscrit.

2. La signatura ha de ser autenticada per un notari, per un secretari judicial o pel secretari municipal corresponent al municipi en el cens electoral del qual estigui inscrit el signant.

L'autenticació ha d'indicar la data i pot ser col·lectiva, plec per plec. En aquest cas, al costat de la data s'ha de consignar el nombre de signatures que conté el plec.

Article desè. Fedataris especials.

1. Sense perjudici del que indica l'article anterior, les signatures també poden ser autenticades per fedataris especials designats per la Comissió Promotora.

2. Poden adquirir la condició de fedataris especials els ciutadans espanyols que, en plena possessió dels seus drets civils i polítics i sense antecedents penals, jurin o prometin davant les juntes electorals provincials donar fe de l'autenticitat de les signatures dels signataris de la proposició de llei.

3. Els fedataris especials incorren, en cas de falsedat, en les responsabilitats penals que preveu la llei.

Article onzè. Tramesa dels plecs a les juntes electorals provincials i paper auxiliar d'aquestes.

1. Els plecs que continguin les signatures recollides, a cadascun dels quals s'ha d'adjuntar un certificat que acrediti la inscripció dels signants en el cens electoral com a majors d'edat, s'han d'enviar a la Junta Electoral Provincial per a la seva comprovació i recompte inicial. La Junta Electoral Provincial, en el termini de quinze dies, els ha de remetre a la Junta Electoral Central.

2. La Junta Electoral Central pot sol·licitar a les juntes provincials l'ajuda necessària per a l'acreditació de les signatures.

3. La Comissió Promotora pot demanar en qualsevol moment a les juntes electorals provincials la informació que estimi pertinent respecte del nombre de signatures recollides.

Article dotzè. Presentació, comprovació i recompte de les signatures.

1. Una vegada remesos els plecs a la Junta Electoral Central, aquesta ha de procedir a la seva comprovació i recompte definitius.

2. Les signatures que no reuneixin els requisits exigits en aquesta llei es declaren invàlides i no es computen.

3. Comprovat el compliment dels requisits exigits per a la presentació vàlida de la proposició, la Junta Electoral Central ha d'elevat al Congrés dels Diputats un certificat acreditatiu del nombre de signatures vàlides i procedir a destruir els plecs de signatures que estiguin en el seu poder.

Article tretzè. Tramitació parlamentària.

1. Un cop rebuda la notificació que acrediti que s'ha reunit el nombre de signatures exigides, la Mesa ordena la publicació de la proposició, que queda en condicions de

ser inclosa en l'ordre del dia del Ple per a la seva presa en consideració.

2. El debat s'inicia mitjançant la lectura del document a què fa referència l'article 3r, apartat 2, b), d'aquesta llei orgànica.

Article catorzè. No-caducitat de les proposicions en cas de dissolució de les cambres.

La iniciativa legislativa popular que estigui en tramitació en una de les cambres, en dissoldre's aquesta no decau, però es pot retreure al tràmit que decideixi la Mesa de la Cambra, sense que en cap cas sigui necessari presentar un nou certificat acreditatiu d'haver reunit el mínim de signatures exigides.

Article quinzè. Compensació estatal per les despeses realitzades.

1. L'Estat ha de rescabalar la Comissió Promotora de les despeses realitzades en la difusió de la proposició i la recollida de signatures quan assoleixi la seva tramitació parlamentària.

2. Les despeses les ha de justificar en forma la Comissió Promotora. La compensació estatal no pot excedir, en cap cas, els 30 milions de pessetes. Les Corts Generals revisen periòdicament aquesta quantitat.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

S'autoritza el Govern a dictar les disposicions pertinents per al desplegament i compliment d'aquesta llei orgànica.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Queden derogades totes les normes que s'oposin al que estableix aquesta llei orgànica.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta llei orgànica i que la facin complir.

Palau de la Zarzuela, Madrid, 26 de març de 1984.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
FELIPE GONZÁLEZ MÁRQUEZ